

СУДОВА МЕДИЦИНА

© Федотова І. А., Біляков А. М.

УДК 613. 81:616-036. 88-036. 4(477-25) «2001-2005»

Федотова І. А., Біляков А. М.

АНАЛІЗ ВИПАДКІВ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ СМЕРТІ НА ФОНІ АЛКОГОЛЬНОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ ОСІБ ВІКОМ 30 – 60 РОКІВ З УРАХУВАННЯМ ПОРИ РОКУ ЗА МАТЕРІАЛАМИ КИЇВСЬКОГО МІСЬКОГО КЛІНІЧНОГО БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЗА 2001 – 2005 РОКИ

Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця (м. Київ)

Дана робота є фрагментом НДР «Вплив алкогольного фактору на частоту випадків насильницької та ненасильницької смерті у мешканців м. Києва за 2001-2010 роки», № держ. реєстрації 0113U000060.

Вступ. Значне місце в структурі смерті населення займає насильницька смерть, що виникає від дії на організм ушкоджуючих факторів довкілля: фізичних, хімічних, біологічних, психо-емоційних [4].

Основним завданням судової-медичної експертизи є дослідження випадків насильницької смерті з метою встановлення і аналізу її причин, частоти виникнення, впливу зовнішнього середовища, встановлення факторів ризику, тощо [3,5]. Ці дані можуть бути використані правоохоронними органами для профілактики і попередження її настання.

Судово-медична експертна практика доводить, що вживання алкоголю дуже часто передують насильницькій смерті і тому алкогольне сп'яніння є одним з основних і найпоширеніших факторів ризику, які провокують її настання [1,2].

Зокрема, відомо що участь в дорожньо-транспортних пригодах нерідко закінчується смертю пасажирів, водіїв і перехожих якщо вони знаходяться в стані алкогольного сп'яніння. Вбивства і самогубства в переважній більшості скоюють в стані алкогольного сп'яніння, що при вбивстві передбачено законодавством як обтяжуюча обставина. Особливо викликає занепокоєння той факт, що 30-60 років це в соціальному відношенні найбільш плідний час життя людини, але ж найбільша кількість випадків насильницької смерті припадає саме на цей період.

Метою даного дослідження було вивчення динаміки насильницької смерті, в залежності від її роду і виду, серед мешканців м. Києва віком 30–60 років, які загинули в 2001–2005 роках, з урахуванням ступеня алкогольної інтоксикації та статі загиблих, для виявлення складових, що мають медичне та соціальне значення. Це дасть можливість покращити якість та розширити напрямки профілактичної роботи органів охорони здоров'я та правоохоронних органів, що разом призведе до зменшення кількості насильницької смерті серед населення.

Об'єкт і методи дослідження. Матеріалом дослідження стали «Висновки експерта» і «Акти судово-медичного дослідження трупа» осіб – мешканців м. Києва, які померли в випадках насильницької смерті у 2001 – 2005 роках та стали об'єктами дослідження Київського міського клінічного бюро судово-медичної експертизи. Наведені особи загинули внаслідок дії різних факторів оточуючого середовища – дорожньо-транспортних пригод, отруєнь, дії високої і низької температури, електротравми, спричинення різних механічних ушкоджень, в тому числі і вогнепальних, механічної асфіксії.

Загалом було проаналізовано 3688 результатів судово-медичних досліджень і експертиз трупів, проведено порівняння між однотипними групами об'єктів з подальшим графічним зображенням результатів.

Результати досліджень та їх обговорення. Результати вивчення показали, що максимальна кількість смертей як чоловіків (695), так і жінок (174) спостерігалася в 2003 році. Натомість в 2005 році насильницька смерть чоловіків (491) і жінок (95) була найменшою. Звертає на себе увагу, що загальна насильницька смертність чоловіків (3021) за п'ятирічний період переважає жіночу (667) в 4,5 рази. Така тенденція прослідковується впродовж досліджуваного періоду, що зображено на **рис.**

Аналізуючи отримані результати ми помітили, що структура насильницької смерті змінюється з урахуванням пори року, що представлено в **таблиці**.

Так, серед чоловіків влітку (776) і восени (793), а серед жінок взимку (178) і навесні (178) спостерігалася стійке підвищення кількості випадків насильницької смерті. В 2001(593) і в 2004 (587) роках кількість померлих чоловіків була майже однаковою, а в 2002 році підвищується до 655, але є нижчою відносно максимального показника в 2003 році.

Аналізуючи смертність жінок, можна відзначити, що в 2002 і в 2004 кількість випадків насильницької смерті відрізнялися несуттєво і становили 132 і 148 відповідно. В 2001 році спостерігалася 118 померлих жінок.

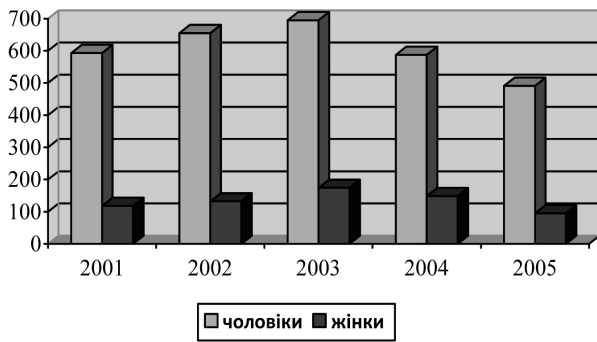

Рис. Частота випадків насильницької смерті серед мешканців м. Києва віком 30 – 60 років за 2001-2005 роки.

Таблиця

Частота алкогольного сп'яніння серед випадків насильницької смерті мешканців м. Києва віком 30 – 60 років за 2001-2005 роки

Рік	Стать	Пора року							
		Зима / (%)		Весна / (%)		Літо / (%)		Осінь / (%)	
2001	чоловіки	114	6,1	115	15,6	198	11	166	18,6
	жінки	20	10	30	6,6	36	5,5	32	21,8
2002	чоловіки	164	9,1	149	18,1	157	10	185	12,4
	жінки	29	3,4	37	13,5	30	16,6	36	2,7
2003	чоловіки	175	12,5	181	9,3	166	6,6	173	6,9
	жінки	47	6,3	47	0,0	39	5,1	41	0,0
2004	чоловіки	149	4,0	143	4,1	135	3,7	160	1,8
	жінки	46	2,1	37	0,0	29	0,0	36	8,3
2005	чоловіки	137	4,3	125	4,0	120	4,1	109	2,7
	жінки	36	2,7	27	3,7	27	0,0	5	0,0

Примітка: (%) – відсоток осіб, які на момент смерті перебували в стані алкогольного сп'яніння відносно загальної кількості померлих в даній групі досліджень.

Аналіз частоти випадків насильницької смерті серед чоловіків в залежності від сезону за п'ятирічний період показав, що найбільша кількість смертей спостерігалася взимку та восени. Серед жінок найбільша кількість смертей спостерігалася взимку та навесні.

Аналіз частоти випадків алкогольного сп'яніння серед померлих насильницькою смертю в залежності від сезону за п'ятирічний період показав, що найбільша кількість сп'янілих осіб у чоловіків та жінок спостерігалася взимку та навесні.

Таким чином, існує прямопропорційна залежність між кількістю померлих насильницькою смертю та відсотком сп'янілих серед них у чоловіків взимку, а у жінок взимку та навесні.

Висновки. Аналіз результатів вивчення структури насильницької смерті серед киян віком 30-60 років за період 2001-2005 роки та впливу на неї алкогольної інтоксикації, показав, що:

1. Максимальна кількість померлих чоловіків і жінок віком 30-60 років була в 2003 році, а мінімальна – в 2005 році.

2. Серед загиблих чоловіків було в 4-4,5 разів більше, ніж жінок і ця тенденція носила стабільний характер впродовж всіх досліджуваних років.

3. Серед чоловіків взимку та восени, а серед жінок взимку та навесні спостерігалася стійке підвищення кількості випадків насильницької смерті.

4. Існує прямопропорційна залежність між кількістю померлих насильницькою смертю та відсотком сп'янілих серед них у чоловіків взимку, а у жінок взимку та навесні.

Перспективи подальших досліджень. Виявлення закономірностей між кількістю осіб, які померли насильницькою смертю, порами року, видами смерті та алкогольною інтоксикацією, в подальшому потребує більш ретельного вивчення структури смерті.

Література

- Алисиевич В. И. Морфофункциональные изменения надпочечников при смерти от острой алкогольной интоксикации / В. И. Алисиевич, Д. М. Корщенко // Материалы 14 Пленума Всероссийского общества судебных медиков. – М. : Медицина, 1999. – С. 121-122.
- Алябьев Ф. В. Влияние острой алкогольной интоксикации на морфофункциональное состояние надпочечников человека / Ф. В. Алябьев, Ю. М. Падеров, Ю. А. Шамарин // Сб. : Актуальные вопросы судебной медицины и экспертной практики. – 2001. – Вып. 6. – С. 66 – 68.
- Витер В. И. Варианты танатогенеза и их особенности при смерти от острой алкогольной интоксикации / В. И. Витер, А. В. Пермяков // Материалы 14 пленума Всероссийского общества судебных медиков. – 1999. – С. 63-65.
- Даренский И. Д. Фазы алкоголизма (клинико-терапевтическое исследование) : автореф. дис. на соискание ученой степени доктора мед. наук : спец. 14. 00. 18 «Психиатрия» / Даренский Иван Дмитриевич. – Москва, 1997. – 48 с.
- Дежинова Т. А. Посмертные биохимические исследования при диагностике поражения миокарда в практике судебно-медицинской экспертизы / Т. А. Дежинова // Альманах судебной медицины. – 2003. – № 6. – С. 47-50.

УДК 613. 81:616-036. 88-036. 4(477-25) «2001-2005»

АНАЛІЗ ВИПАДКІВ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ СМЕРТІ НА ФОНІ АЛКОГОЛЬНОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ ОСІБ ВІКОМ 30 – 60 РОКІВ З УРАХУВАННЯМ ПОРИ РОКУ ЗА МАТЕРІАЛАМИ КИЇВСЬКОГО МІСЬКОГО КЛІНІЧНОГО БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЗА 2001 – 2005 РОКИ

Федотова І. А., Біляков А. М.

Резюме. Метою дослідження стало вивчення випадків насильницької смерті чоловіків і жінок віком 30 – 60 років з урахуванням сезонності та впливу алкогольного сп'яніння за даними Київського міського клінічного бюро судово-медичної експертизи за 2001 – 2005 роки. Результати вивчення показали, що максимальна кількість смертей як чоловіків (695), так і жінок (174) спостерігалася в 2003 році. Натомість в 2005 році

насильницька смерть чоловіків (491) і жінок (95) була найменшою. Звертає на себе увагу те, що загальна насильницька смертність чоловіків (3021) за п'ятирічний період переважає жіночу (667) в 4,5 рази. Існує прямопропорційна залежність між кількістю померлих насильницькою смертю та відсотком сп'янілих серед них у чоловіків взимку, а у жінок взимку та навесні.

Ключові слова: насильницька смерть, алкогольне сп'яніння.

УДК 613. 81:616-036. 88-036. 4(477-25) «2001-2005»

АНАЛИЗ СЛУЧАЕВ НАСИЛЬСТВЕННОЙ СМЕРТИ НА ФОНЕ АЛКОГОЛЬНОЙ ИНТОКСИКАЦИИ ЛИЦ 30-60 ЛЕТ С УЧЕТОМ ВРЕМЕНИ ГОДА ПО МАТЕРИАЛАМ КИЕВСКОГО ГОРОДСКОГО КЛИНИЧЕСКОГО БЮРО СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ ЗА 2001-2005 ГОДЫ

Федотова И. А., Биляков А. Н.

Резюме. Целью исследования явилось изучение случаев насильственной смерти мужчин и женщин в возрасте 30-60 лет с учетом сезонности и воздействия алкогольного опьянения по данным Киевского городского клинического бюро судебно-медицинской экспертизы за 2001-2005 годы. Результаты изучения показали, что максимальное количество смертей как мужчин (695) так и женщин (174) наблюдалась в 2003 году. В тоже время в 2005 году насильственная смерть мужчин (491) и женщин (95) была наименьшей. Обращает на себя внимание то, что общая насильственная смертность мужчин (3021) за пятилетний период превышает женскую (667) в 4,5 раза. Существует прямопропорциональная зависимость между количеством умерших насильственной смертью и процентом лиц, которые пребывали в состоянии алкогольного опьянения у мужчин зимой, а у женщин зимой и весной.

Ключевые слова: насильственная смерть, алкогольное опьянение.

UDC 613. 81:616-036. 88-036. 4(477-25) «2001-2005»

Analysis of Violent Death Cases among People at the Age of 30 to 60 Caused by Alcohol Intoxication with Regard to the Time of the Year Based on the Materials of the Kyiv City Clinical Bureau of Forensic Medical Expertise for the Period of 2001-2005

Fedotova I. A., Bilyakov A. M.

Abstract. Violent death which is caused by a harmful effect of environmental factors on the human body takes the leading position in the general structure of mortality. The main task of forensic medicine is investigation of violent death cases with view of defining and analyzing their causes and incidence, establishing their risk factors, influence of the environment, etc. These data can be used by the law-enforcement authorities to prevent violent death.

Forensic medicine proves that very often alcohol consumption precedes violent death and that is the reason why alcohol consumption is considered one of the most wide-spread risk factors that provokes it. In particular, it is a known fact that participation in road traffic accidents often leads to the death of passengers, drivers and passers-by if they are in the state of alcohol intoxication. The majority of murders and suicides are also committed in the state of alcohol intoxication and this is defined by the law as an aggravating circumstance. It is of special concern that in social aspect the age of 30 to 60 is the most fruitful period in human life but the biggest amount of violent death cases takes place at this very time.

The purpose of the analysis consists in studying the dynamics of violent death depending on its type and kind, among the residents of Kyiv at the age between 30 and 60 who died in the period of 2001-2005, with regard to the alcohol intoxication degree and type as well as the gender of the dead, in order to find out the elements of medical and social importance. This will allow improving the quality and expanding the directions of the preventive measures taken by the healthcare bodies and law-enforcement authorities, and may lead to reducing the amount of violent death cases among the population.

The materials of the Kyiv City Clinical Bureau of Forensic medical expertise for the period of 2001-2005, i. e. examination reports and expert conclusions concerning the Kiev residents who died as a result of violent death cases in the period of 2001-2005 under the influence of different environmental factors, such as traffic accidents, poisoning, effect of high or low temperatures, electrical injuries, various mechanical traumas (including gunshot wounds) or mechanical asphyxia, serve as the object of this research.

3688 results of forensic investigations and corpse examinations have been analyzed, research groups of the same type have been compared and the results have been represented in the graphic form.

The investigation results show that the greatest amount of violent death cases both among men (695) and women (174) was observed in 2003. The same pattern was found also in 2005. In this period the amount of violent death cases among men (491) and women (95) was the least. Special attention should be paid to the fact that general violent mortality among men (3021) for the mentioned five-year period was 4.5 times higher than that among women (667). A steady increase in the amount of violent death cases was observed among men in winter (776) and autumn (793) and among women in winter (178) and spring (178). There is the dependence between the amount of persons who died violently and percent of dead humans with alcohol intoxication in winter for men and in winter and spring for women.

Keywords: violent death, alcohol intoxication.

Рецензент – проф. Гасюк А. П.

Стаття надійшла 22. 08. 2014 р.